

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

THE ROLE OF INNOVATIVE MANAGEMENT IN ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS

Плаксюк О.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет

Павловська А.С.

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет

Руденко О.А.

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри
менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет

Plaksyuk Olena

PhD, Docent,
Docent of the Department Management and Business Administration,
Cherkasy state technological university

Pavlovska Anna

Doctor of Economic Sciences, Docent,
Docent of the Department Management and Business Administration,
Cherkasy state technological university

Rudenko Oksana

PhD,
Senior Lecturer of the Department Management
and Business Administration,
Cherkasy state technological university

Для забезпечення безперервного інноваційного розвитку економіки регіонів України необхідні регулярна взаємодія науки й виробництва, повномасштабне та ефективне застосування конкурентоспроможних науково-технічних досягнень. Метою статті є вивчення та визначення ролі інноваційного менеджменту в політиці регіонального економічного та соціального розвитку України, що не лише забезпечить економічне зростання, але й визначить пріоритети кластеризації, інноваційності бізнесу на засадах сучасних технологій та трендів. Стаття розкриває інноваційний потенціал регіонів України у вигляді всіх компонентів інноваційної системи, таких як академічна й вузівська наука, науково-дослідні підрозділи промислових підприємств, організації інноваційної інфраструктури. У регіонах реалізуються цільові програми розвитку інноваційної діяльності, створюється розгалужена мережа організацій, що сприяють розвитку інноваційної діяльності. Управління на регіональному рівні має спиратись на певну систему методологічних принципів, що відображають об'єктивні закономірності регіонального інноваційного розвитку. Розроблення принципів управління регіональним інноваційним розвитком ґрунтується на науковому пізнанні об'єктивних закономірностей управління загалом.

Ключові слова: інноваційна економіка, інновації, інноваційна діяльність, інфраструктура інноваційної діяльності, інноваційна політика.

Для обеспечения непрерывного инновационного развития экономики регионов Украины необходимы регулярное взаимодействие науки и производства, полномасштабное и эффективное применение конкурентоспособных научно-технических достижений. Целью статьи является изучение и определение роли

инновационного менеджмента в политике регионального экономического и социального развития Украины, что не только обеспечит экономический рост, но и определит приоритеты кластеризации, инновационности бизнеса на основе современных технологий и трендов. Статья раскрывает инновационный потенциал регионов Украины в виде всех компонентов инновационной системы, таких как академическая и вузовская наука, научно-исследовательские подразделения промышленных предприятий, организации инновационной инфраструктуры. В регионах реализуются целевые программы развития инновационной деятельности, создается разветвленная сеть организаций, способствующих развитию инновационной деятельности. Управления на региональном уровне должны опираться на определенную систему методологических принципов, отражающих объективные закономерности регионального инновационного развития. Разработка принципов управления региональным инновационным развитием основывается на научном познании объективных закономерностей управления в целом.

Ключевые слова: инновационная экономика, инновации, инновационная деятельность, инфраструктура инновационной деятельности, инновационная политика.

To ensure the continuous innovation of the economy of the regions of Ukraine, regular interaction between science and production is needed, full and effective use of competitive scientific and technological achievements. An analysis of current trends in the economy, in which clusters and business networks are forms of business organization, indicate the urgency of their use by countries that have embarked on the path of market economy development. The purpose of the study is to study and determine the role of innovation management in the policy of regional economic and social development of Ukraine, which will ensure not only economic growth, but also determine the priorities of clusterization, business innovation on the basis of modern technologies and trends. The article reveals the innovative potential of the regions of Ukraine in the form of all components of the innovation system: academic and higher education, research units of industrial enterprises, organization of innovation infrastructure. In regions, targeted programs for the development of innovation activities are implemented, an extensive network of organizations that promote the development of innovation activity is being created. Management at the regional level should rely on a system of methodological principles that reflect the objective laws of regional innovation development. The development of the principles of management of regional innovation development is based on the scientific knowledge of the objective laws of management in general. Taking into account that regional innovation policy is aimed at solving a complex of interrelated problems and problems, it should be considered as an integrated system of tools, which are used on the basis of common objectives and scientific and methodological approaches and principles. Innovative regional policy can be defined as a system of measures, directions of activity of the state, which set the goal of creating a comprehensive mechanism for supporting innovation activities, increasing the competitiveness of science-intensive products through the system of institutional transformations, development and improvement of the regulatory and legal framework and the development of the infrastructure of innovation process at the regional level.

Key words: innovation economy, innovation, innovation, infrastructure, innovation, innovation policy.

Постановка проблеми. Аналіз сучасних тенденцій розвитку економіки, в якій кластери й ділові мережі є формами організації бізнесу, свідчить про актуальність їх використання країнами, які вступили на шлях розвитку ринкової економіки. В Україні намагаються впроваджувати передові форми та методи ведення бізнесу без використання адаптаційних механізмів відповідно до інтересів розвитку країни загалом та регіонів зокрема. У розвиненому суспільстві управління пов'язане зі впровадженням нових технологій, забезпечуючи перехід до неоіндустріальної моделі на основі доданої вартості. Присвоєння доданої вартості в ділових мережах так званим центром є прикладом своєрідної ренти. З огляду на це в глобальній економіці співвідношення контролю та ефективності не приносять очікуваних результатів. На перший план виходить завдання забезпечення інноваційності бізнесу, оскільки додана вартість визначається більш високопродуктивною технологією. Цей підхід не враховує соціальний аспект розвитку країн, що входять у сферу впливу міжнародних капіталів. Актуальним стає менеджмент інноваційного розвитку економіки країни

для вирішення поставлених соціально-економічних завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Практика менеджменту інноваційного розвитку на базі кластерів свідчить про структурну перебудову економіки регіонів. Теорію кластерів сформулював М. Портер ще у 1980-х рр., проаналізувавши формування кластерів в Італії та США й надавши кілька їх визначень, головним з яких було географічне зосередження підприємств, освітніх, дослідницьких установ, що надають різні послуги організацій [1]. Він же вказав на існування феномена розташування кластеру: стандартні фактори виробництва, інформація й технології вже легко доступні під час глобалізації, тоді як більш прогресивні параметри конкуренції залишаються пов'язаними в географічному плані [1]. Надлишкова робоча сила в такому разі може перетікати в нові наукоємні галузі, що знайшло відображення в моделі структурної трансформації А. Льюїса. Модель передбачає якісні зміни в структурі виробництва, які приводять до змін в економічній, індустріальній, інституційній структурах країни [2]. В основі розвитку суспільства в Україні з початку

перебудови лежить неоліберальна модель попиту й пропозиції, тобто зазначеного другого напрямку розвитку регіональної інтеграції, в якій для кінцевого покупця визначена цінність. Відбувся відхід від теорії матеріального виробництва, заснованого на вартісному визначенні відтворювального процесу (простого й розширеного), до ціннісного підходу. Однак такий підхід ґрунтується на тому, що в суспільстві якість життя певного рівня вже досягнута. Сучасний етап розвитку регіональної інтеграції свідчить про новий процес щодо відтворення, а саме неоіндустріалізацію в найбільш розвинених країнах світу. М.Л. Альпідовська, проводячи аналіз регіональної інтеграції, зазначає, що повсюдно втілюються в життя альтер-західні інтеграційні процеси, країни-лідери яких можуть значно перевищувати нас як за економічними, так і за багатьма іншими показниками [3].

Помилкове уявлення про працюючий принцип координації, що забезпечує конкуренцію, характеризують праці Й. Шумпетера, який вважав, що бізнесмен відчуває себе в конкурентній ситуації завжди, що породжує поведінку, близьку до моделі досконалої конкуренції. В такому разі відбувається підміна економічних відносин психологічними, сприйняттями, наприклад, вартості, яка сприймається як ціна товару або послуги. Водночас він вважається ідеологом інноваційної конкуренції [4].

Важливий внесок у теорію та методологію інноваційного розвитку на мікро- й макрорівнях зробили такі вітчизняні вчені, як В.С. Бойченко, М.П. Бутко, І.М. Вахович, Н.В. Дронова, В.О. Єсіна, В.І. Зінченко, М.В. Макаренко, Т.В. Синиця, Д.М. Стеченко, С.А. Тихомиров.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є вивчення та визначення ролі інноваційного менеджменту в політиці регіонального економічного та соціального розвитку України, що не лише забезпечить економічне зростання, але й визначить пріоритети кластеризації, інноваційності бізнесу на засадах сучасних технологій та трендів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Менеджмент інноваційного розвитку здійснюється на базі розробок Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) з 1993 р., щоби допомогти уряду й приватному сектору взаємодіяти під час розроблення та впровадження програм з розвитку кластерів і мереж малих підприємств. У світі, що змінився, тепер уже визначилися форми взаємодії бізнесу та урядів, показуючи найбільш вражаючий ріст і впровадження інновацій не тільки в кластерах, але й в особливих економічних зонах. В останні десятиліття сотні таких зон з'явилися в Африці, на Близькому Сході та в Азії. Наприклад, в Китаї сьогодні є мережа особливих економічних зон, і саме це допомогло їм досягти рівня другої за величиною економіки у світі. В арабському світі налічується понад

300 особливих територій, більшість яких зосереджена в одному місті, а саме Дубаї. Найвідомішою зоною є Вільна зона Jebel Ali, що є одним з найбільших та найефективніших портів у світі. [5]. Хоча формування вільних економічних зон засноване на стратегії розвитку інноваційних регіональних кластерів, воно спирається на інші засади, такі як стимулювання підприємницької активності й пільгового оподаткування. Зазначені принципи формування вільних економічних зон відображають неодирижизм в розвитку інноваційних систем на відтворювальному підході. Нині існують два напрями, що характеризують розвиток регіональної інтеграції, а саме відтворювальний, заснований на вартості (виробництво й розподіл), та напрям сфери споживання (обміну), заснований на цінності для споживача. Перший напрям включає соціальний аспект і національне господарство, господарський комплекс, відтворювальну солідарність, а не тільки угоду еліт. Другий напрям використовує як ведучі елементи гроші, капітал, попит і пропозицію, цінність. Тут немає місця соціальним аспектам, оскільки в конкурентній боротьбі на товарних ринках перемагає той, у кого витрати нижчі [6]. В цьому напрямі можуть бути втрачені цивілізаційна ідентичність та суверенітет країн через захоплення сильними геоекономічними та геополітичними центрами світу.

Кластери відображають взаємодію організацій, що входять в нього, по-іншому кооперацію або синергію, що виникає від такої взаємодії, оскільки ціле – це не завжди сума складових частин. Ділові мережі відображають взаємозалежність, але також і кооперацію та синергію. Виникає синергетичний ефект, заснований на співробітництві та кооперації господарюючих суб'єктів. Залежно від інтересів суб'єктів така кооперація може ґрунтуватись на відносинах конфронтації або співучасті. Коли хтось із партнерів кооперації починає диктувати умови, то виникають відносини конфронтації, засновані виключно на особистих інтересах. Якщо ж партнери разом визначають умови взаємодії, то виникають відносини співучасті, що приводять загалом до стабільності на ринку праці й капіталу. Мережеві структури взаємодії (кооперації) з'явилися в Силіконовій долині (США) у вигляді кластерів щодо комп'ютерної техніки та інформаційних технологій, зв'язку та телекомунікацій – в Гельсінкі (Фінляндія), кіновиробництва – в Голлівуді (США). Синергетичний ефект проявляється у взаємодії підприємств та виражається у спеціалізації виробництва за рахунок зростання продуктивності праці, заснованого на цій взаємодії, самоорганізації. Він так само, як і в концепції недосконалої конкуренції Дж. Робінсона, пов'язаний з концентрацією виробництва й капіталу, але вже в нових умовах просторової структуризації економіки. Міжнародний фінансовий капітал є джерелом процесів глобалізації, а за його допомогою організовується спеці-

алізація виробництва товарів та послуг на базі кластерного підходу (пулів) в умовах інноваційної конкуренції. Спрощено можна говорити про синергетичний ефект, як про економію від спеціалізації за рахунок зростання продуктивності праці. Виділення синергетичного ефекту як економічної категорії пов'язане з переміщенням економічної політики з урахуванням теорії кластерів та мережових організацій з макро- на мікрорівень за рахунок самоорганізації [7].

Інноваційний потенціал регіонів України представлений усіма компонентами інноваційної системи, такими як академічна й вузівська наука, науково-дослідні підрозділи промислових підприємств, організації інноваційної інфраструктури. У регіонах реалізуються цільові програми розвитку інноваційної діяльності, створюється розгалужена мережа організацій, що сприяють розвитку інноваційної діяльності.

Для забезпечення безперервного інноваційного розвитку економіки регіонів України необхідні регулярна взаємодія науки й виробництва, повномасштабне та ефективне застосування конкурентоспроможних науково-технічних досягнень. На становлення інноваційного розвитку регіону як важливого пріоритету великий вплив чинять, з одного боку, вищезгадані чинники разом з інфраструктурним забезпеченням, а з іншого боку, фінансовий, інвестиційний, трудовий та природно-ресурсний потенціали регіону, які виступають певною регіональною сукупністю, що за позитивних внутрішніх та зовнішніх обставин може бути спрямована на реалізацію нововведень. При цьому збалансованість інноваційного економічного розвитку регіонів України можна забезпечити лише за допомогою виваженої регіональної політики та адміністративно-господарських механізмів управління. Потрібні організаційні, економічні та правові рішення й умови, що сприяють прискоренню освоєння інноваційного виробництва та виведення на ринок високотехнологічної, конкурентоспроможної продукції [8].

Створення системи управління розвитком регіональної економіки на інноваційній основі має спиратись на розуміння того, що по-перше, регіональна економічна система має складну структуру, по-друге, складові елементи цієї системи вимагають для свого управління розроблення специфічного механізму управління, по-третє, ці механізми повинні бути взаємно несуперечливими. Управління на регіональному рівні має спиратись на певну систему методологічних принципів, що відображають об'єктивні закономірності регіонального інноваційного розвитку. Розроблення принципів управління регіональним інноваційним розвитком ґрунтується на науковому пізнанні об'єктивних закономірностей управління загалом. На підставі пізнання об'єктивних закономірностей регіонального інноваційного розвитку господарства наука розробляє принципи інноваційної

політики регіонального розвитку країни. Якщо закономірності відображають об'єктивну реальність регіонального інноваційного розвитку господарства, то принципи є відображенням цих закономірностей у регіональній інноваційній політиці країни [9].

З огляду на те, що регіональна інноваційна політика спрямована на вирішення комплексу взаємозалежних проблем і завдань, її необхідно розглядати як цілісну систему інструментів, які використовуються на основі єдиних цільових настанов та науково-методологічних підходів і принципів. Інноваційну регіональну політику можна визначити як систему заходів, напрямів діяльності держави, які ставлять перед собою мету створення комплексного механізму підтримки інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності наукоємної продукції через систему інституціональних перевтілень, розробок, удосконалення нормативно-правової бази та розвитку інфраструктури інноваційного процесу на регіональному рівні.

Найбільш дієвими інструментами державної інноваційної політики є:

- державні цільові програми;
- програми технологічного розвитку, що формуються для вирішення галузевих завдань, технологічного переозброєння галузей господарства, що надають максимальний ефект економіки загалом;
- окремі інноваційні проекти високого ступеня комерціалізації [8].

Ідеальним є варіант, коли регіон самостійно визначає інструменти, які можуть забезпечити його інноваційний розвиток. Водночас завжди будуть мати місце ресурсні обмеження, доведеться вибирати інструменти, найбільш адекватні щодо регіональної ситуації та визначених пріоритетів. Необхідно відзначити, що певний набір інструментів є в будь-якого регіону, навіть у якого немає бажаного рівня автономії та ресурсного забезпечення (українські регіони), а імпульси до інноваційного розвитку можуть бути надані навіть заходами, які не потребують значних ресурсних вкладень [0].

Становлення інноваційної економіки значною мірою залежить від створення ефективного механізму управління практичною реалізацією в регіонах складних інноваційних проектів. Тут без державної підтримки інноваційних процесів не обійтись.

Для успішної реалізації регіональної інноваційної політики щодо формування інноваційної економіки слід вжити комплекс наукових та організаційно-технічних заходів, основними з яких є:

- розроблення концепції розвитку інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури в регіоні з визначенням довгострокових стратегічних цілей і засобів їх досягнення в рамках формування інноваційної економіки;
- розроблення програми інноваційного розвитку регіону, яка повинна бути адресним доку-

ментом, що вказує на ресурси, виконавців та терміни сукупних заходів, вжиття яких спрямоване на досягнення цілей інноваційного розвитку регіону;

– включення основних положень програми інноваційного розвитку регіону в програму його соціально-економічного розвитку;

– організація практичної діяльності органів місцевого та регіонального управління щодо реалізації та прийнятті відповідних нормативних актів регіонального значення, а також здійснення ними організаційного та інформаційного забезпечення цієї програми.

В умовах розвитку інноваційної діяльності (в суспільстві з інноваційною економікою) має абсолютно змінитися ставлення до головної продуктивної сили суспільства, а саме людини високоінтелектуальної та високопродуктивної праці. Роль висококваліфікованих фахівців в інноваційній економіці дуже велика й постійно зростає, тому підготовка кадрів, здатних ефективно керувати інноваційними процесами, розробляти та впроваджувати інноваційні проекти, є пріоритетною регіональною та державною проблемою. У зв'язку з цим слід відзначити, що об'єктивна потреба інноваційного розвитку, становлення інноваційної економіки вимагають розроблення нової концепції підготовки кадрів.

Ефективним механізмом реалізації єдиного інноваційно-інвестиційного циклу є інноваційно-інжинірингово-інвестиційні центри (фірми, підприємства). Такі III-центри здатні забезпечити ефективно виробництво наукоємних інноваційно-інвестиційних послуг вже за рахунок власного обігового капіталу з подальшими (на підставі отриманих результатів) інвестиціями в нові проекти тощо. Отже, активізація формування інноваційної економіки пов'язана з форсуванням створенням вітчизняної інноваційно-інжинірингово-інвестиційної мережевої інфраструктури, розподіленої по всіх регіонах.

Сьогодні слід відзначити пасивність держави щодо розбудови інноваційної інфраструктури в регіонах та наявність невеликих можливостей щодо цього самих регіонів. Однак регіональні органи влади в межах відповідних регіональних програм можуть самостійно робити певні кроки в цьому напрямі. У зв'язку із залежністю обласних державних адміністрацій від рішень вищих органів та відсутністю власного бюджету створення структур, які б надавали підтримку інноваційній діяльності в регіоні, є можливим у формі установ чи підприємств органів місцевого самоврядування. Це також можуть бути об'єкти, створені за спільної участі інших зацікавлених сторін. Однак результати їх діяльності можуть з'явитись лише через тривалий термін, тому вони не одразу стануть прибутковими. Водночас в їх ефективному функціонуванні мають бути зацікавлені не тільки місцеві органи влади, але й інші суб'єкти інноваційного розвитку регіону, для яких вони створені. Без досягнення

високого рівня порозуміння між владою, наукою та бізнесом неможливий інноваційний шлях розвитку, тому сьогодні одним із завдань регіональної політики є застосування механізмів стимулювання інноваційних суб'єктів до співробітництва та кооперації. Через удосконалення й розвиток таких взаємовідносин можна суттєво прискорити необхідні зміни інноваційної сфери. Саме на цих засадах функціонують інноваційні промислові кластери [10].

Розвиток кластерів в Україні – це цілком реальні процеси, пов'язані з підвищенням продуктивності праці за рахунок інновацій. З іншого боку, для України це ідеально, оскільки в міжнародному поділі праці їй відводиться роль осередків ділових мереж, залежних від якогось «центру». Крім того, нині відбулась підміна поняття «кластер» поняттям «ділова мережа», яка була тільки в японській економіці. Дати характеристику розвитку регіональної інтеграції можна за такими напрямками, як відтворювальний, заснований на вартості (виробництво, обмін, розподіл, споживання); ціннісний, заснований на цінності для споживача. Перший напрям включає соціальний аспект і національне господарство, господарський комплекс, відтворювальну солідарність, а не тільки угоду еліт. Другий напрям використовує як ведучі елементи гроші, капітал, попит і пропозицію, цінність. Тут немає місця соціальним аспектам, оскільки в конкурентній боротьбі на товарних ринках перемагає той, у кого витрати нижчі. В цьому напрямі можуть бути втрачені цивілізаційна ідентичність і суверенітет країн через захоплення сильними геоекономічними та геополітичними центрами світу. Інтереси працівників покликані відстоювати власники організацій (соціальна відповідальність бізнесу) й державні інститути. Перерозподіл прав власності та прямі іноземні інвестиції в національній економіці приводять до відмови від неефективних підрозділів і навіть повного закриття бізнесу. Яскравими прикладами є текстильна та взуттєва галузі, аграрно-промисловий комплекс, обробна промисловість [11].

Управлінські відносини починають превалювати над економічними (ринковими). Можна констатувати наступний етап розвитку глобальної економіки, а саме управлінський тоталітаризм, але в якій моделі економіки: попиту, пропозиції чи інших? Більшою мірою відіграють провідну роль відносини власності й контролю, а не моделі економіки, тому актуальним є розгляд відносин відтворення й творення. Інноваційний менеджмент переважно застосовується в групах інноваційних компаній та в кластерах. Моделі економічного розвитку, що приводять до збільшення доданої вартості, цікаві тому, що ґрунтуються на інноваціях [12].

В Україні в основі регіональної інноваційної політики держави повинні поєднуватись як вільна конкуренція та повна автономія підприємництва, так і пріоритетність певних галузей

та технологій, які потребують розвитку та вдосконалення. Необхідна оптимізація державного фінансування науки та інноваційної сфери на місцевому рівні, стимулювання інноваційної активності приватного сектору. Доцільне стимулювання нововведень, створення сприятливого інноваційного середовища. Вплив на розвиток інновацій повинен здійснюватися через процес регулювання нормативно-правової, фінансової, податкової та кредитної політики.

Аналізуючи чинне законодавство, пов'язане з регіональним розвитком, можемо відзначити, що за більш як двадцятирічний період існування України як незалежної держави ухвалено низку важливих законодавчих актів, що є підґрунтям для підвищення ефективності регіонального інноваційного розвитку в Україні [8].

Для ефективного розвитку регіональної інноваційної діяльності як соціально-економічної системи з активними елементами необхідне вирішення проблем ефективності управління цією сферою. Здійснення процесу управління вимагає формування організаційної структури управління, що дає змогу реалізувати цілі та завдання у цій сфері, проаналізувати й оцінити досягнуті результати, координувати та прогнозувати інноваційну діяльність.

В Україні потрібна нова державна регіональна політика, яка б дала змогу мінімізувати ризики від нинішніх глобальних викликів, перетворити регіональні відмінності на нові можливості для успішності держави, забезпечити високий рівень якості життя людини незалежно від місця її проживання через

забезпечення територіально-цілісного та збалансованого розвитку України, інтеграції регіонів в єдиному політичному, правовому, інформаційному та культурному просторі, максимально повного використання їхнього потенціалу з урахуванням природних, економічних, історичних, культурних, соціальних та інших особливостей [8].

Висновки. За результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1) шляхом децентралізації функцій та повноважень держави щодо підтримки інноваційної діяльності можна забезпечити формування повноцінних регіональних інноваційних систем;

2) під час формування регіональної інноваційної політики в Україні необхідно враховувати питання підтримки розвитку людського капіталу як головного джерела інноваційного розвитку територій;

3) ефективна регіональна політика повинна узгоджувати правові, фінансові, організаційні можливості органів влади та наявні потреби інноваційних суб'єктів, забезпечуючи відповідність їх дій пріоритетним завданням стратегії інноваційного розвитку;

4) задля забезпечення інноваційного розвитку регіонів необхідні якісно нові, інноваційні підходи до регіонального менеджменту, тому актуальними є дослідження форм та методів удосконалення взаємовідносин у регіоні щодо підтримки інноваційної діяльності, інноваційного потенціалу регіонів та інновацій у системі регіонального управління як чинника інноваційного розвитку територій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Портер М.Э. Конкуренция : учебное пособие / пер. с англ. Москва : Вильямс, 2005. 495 с.
2. Кузнецов Б.Л. Введение в экономическую синергетику (экономическое равновесие и экономическое развитие) : курс лекций. Набережные Челны : КАМПИ, 1998.
3. Альпидовская М.Л., Катальская Я.Н. Международное воспроизводственное обустройство евразийского (постсоветского) пространства: экономика и политика (с конференции в МГУ). *Теоретическая экономика*. 2014. № 2 (20). URL: www.theoreticaleconomy.info (дата звертання: 02.07.2019).
4. Шумпетер Й. Теория экономического развития / пер. с нем. Москва : Прогресс, 1982. 445 с.
5. Кунаков Д.А. Опыт функционирования особых экономических зон России. *Финансовая аналитика*. URL: <http://finanal.ru> (дата звертання: 02.07.2019).
6. О контрактной системе в сфере закупок товаров, работ, услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд : Федеральный закон от 5 апреля 2013 г. № 44-ФЗ.
7. Хакен Г. Информация и самоорганизация: макроскопический подход к сложным системам. Москва : Мир, 1991.
8. Богашко О.Л. Управління регіональним інноваційним розвитком: питання теорії та практики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 3. С. 25–29.
9. Макаренко М.В. Управління економічним потенціалом регіону як основою формування конкурентних переваг регіону. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 4 (130). С. 217–224.
10. Дегтярьова І.О. Інструменти інноваційного розвитку регіону: зарубіжний та вітчизняний досвід застосування. URL: <http://academy.gov.ua> (дата звертання: 04.07.2019).
11. Усик Н.И. Модель максимизации добавленной стоимости предприятия. *Экономический анализ: теория и практика*. 2006. № 24. С. 33–38. URL: http://www.ifmo.ru/ru/page/160/celevaya_model_2020.htm (дата звертання: 03.07.2019).